

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt' roka... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ:
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Gróf Ferdinand Zichy ako podžupan stolice stonobelohradskej r. 1861.

Gróf Ferdinand Zichy ako žiak.

Jeho veličenstvo kráľ a gróf Ferdinand Zichy.

Z príležitosti 80. výročitého dňa narodenia grófa Ferdinanda Zichyho jeho veličenstvo kráľ upravil naň nasledujúce telegrafické pozdravenie:

Gróf Ferdinand Zichy

Dunaadony

S radostou pozdravujem Vás v osemdesiaty výročitý deň, na zásluhy bohatého života Vašeho a prajem zo srdca, aby všemožní v šťastí a dobrom zdraví udržiaval Vás cez mnohé roky.

Franc Jozef.

Katolíci Uhorska svojmu vodcovi.

Nebolo snáď v Budapešti, ba v celom Uhorsku ešte nikdy podobnej slávnosti, ako bola tá, ktorou katolícky svet 18. novembra slávil 80. ročné jubileum narodenín svojho vodcu grófa Ferdinanda Zichyho. Mimoriadne oslavovanie toto v každom ohľade je oprávnené, keď povážime, že vznešené meno grófa Ferdinanda Zi-

chyho znamená program a zásadu znovzrodenia Uhorska v duchu Krista Pána. Všestranná zaujatost všetkých kruhov katolíckeho sveta za toto oslavovanie je aj zárukou toho, že veľké dielo, za ktoré žil a nevyslovné obete donášal gróf Ferdinand Zichy, uskutoční sa a Uhorsko bude zas kresťanské. Tohoto dôkazom sú mimoriadne veľké slávnosti, ktoré Krajinské Družstvo Katolíckych Spolkov a Svätoštefanská Spoločnosť zariadily v hlavnom meste, o ktorých v stručnom výfahu podávame nasledujúcu zprávu:

Slávnostné zasadnutie v redute.

Katolícki výtečníci celého Uhorska, Katolícke Družstvá a Spolky a obecnstvo všetkých kruhov spoločenských o 11. hodine predpoludním do posledného miesta zaplnili obrovské miestnosti mestskej reduty.

Na pódiu drahými pokrovcami obtiahnutom zaujali miesta: dr. Julius Városov arcibiskup kaločský, biskupi: dr. Ottokár Prohászka (Székesfehérvár), dr. Alexander Párvy (Szepes), dr. August Fischer-Colbrie (Kassa), gróf Mikuláš Széchenyi (Győr), gróf Julius Zichy (Pécs), dr. Tibor Boromisza (Szatmár), dr. Wolfgang Radnay (Besztercebánya), Ludvik Balázs (Rozsnyó), dr. Ján Csernoch (Csanád), grécko-katolícky arcibiskup metropolita Viktor Mihályi, grécko-katolícki biskupi Julius Firczák (Munkács), Vazul Hosszú (Lugos), Demeter Radu (Nagyvárad), Ján Vályi (Eperjes) a rímsko-katolícky vysvätený biskup koadjutor gróf Vilhelm Batthyány.

Pred pódiomom v prvom rade sedeli: vysvätený biskup dr. Medard Kohl, vysvätený biskup kapitulský generalný Vikár Anton Fetser, vysvätený biskup arcibiskupský generalný Vikár Ludvik Rajner, Melchior Takács praepošt z Jaszova, Gregor Burányi praepošt z Csorna, dr. L. Árpád Várady titulárny biskup, dr. Julius Walter titulárny biskup, Vilhelm Fraknoi titulárny biskup, gróf Adolf Pongrácz praepošt novomestský. Zo stránky rodiny oslavovaného boli prítomní: minister gróf Aladár Zichy, grófka Gézova Mailáth, grófka Livia Zichy, grófka Marietta Zichy, gróf Rafael Zichy s manželkou, gróf Ján Zichy, grófka Šarolta Zichy, gróf Jozef Zichy s manželkou, gróf Georg Mailáth, gróf Štefan Mailáth, gróf Karol Mailáth, gróf ml. Georg Mailáth, kňažná Mikulášová Pálffy, grófka

Bélová *Hadik*, gróf Edvard *Pallavicini*, gróf Aurél *Desseffy*, barón Jozef *Förster*, grófka Ladislavová *Károlyi*.

Kresťanská ľudová strana bola úplne zastúpená a boli prítomní: Ján *Molnár*, pápežský praelát, Štefan *Rakovszky*, skutočný vnútorný tajný radca, predseda krajinskej snemovne, dr. Alexander *Giesswein*, Mikuláš *Zboray*, Karol *Wildfeuer*, Štefan *Tálos*, Alexander *Simonyi-Semadam*, dr. August *Ochaba*, Emil *Gyuriss*, Béla *Nyáry*, Julius *Jánoky-Madocsányi*, Edmund *Beniczky*, Karol *Hencz*, Alexander *Ernszt*, Franc *Buzáth*, Jozef *Farkas*, Béla *Rakovszky*, Franc *Darányi*, Aurél *Förster*, Georg *Szmrecsányi*, Béla *Csitáry*, Franc *Csizmadia*, Alexander *Karácsonyi*, Georg *Bulla* župan oravskej stolice. Prítomní boli ešte aj krajinskí vyslancovia Gabriel *Ugron*, Anton *Szebeny* a Michal *László*.

Ako zastupitelia hlavnej kapitule ostrihomskej boli prítomní: titulárny biskup Michal *Bogisics*, praeláti kanonici: Franc *Horváth*, Teofil *Klinda*, Georg *Andor*, Jozef *Brühl*, Franc *Koperniczky* a Ferdinand *Rott*.

Universita, uhorská akadémia, katolícke združstva, spolky a všetky vrstvy katolíckeho občianstva zastúpené boli prepočetnými členami.

Pri odznení krajinskej hymny, predsedníctvo slávnostného zasadnutia zaujalo miesto pri zelenom stole. Za vrch stolom sedel kaločský arcibiskup Julius *Vározy*, na pravo od neho Štefan *Rakovszky* podpredseda snemovne, z ľava Wolfgang *Radnay* biskup baňskobystrický. Týmto oproti sedeli: Karol *Szentiványi* opát rátortky, správca Krajinského združstva Katolíckych Spolkov a titulárny kanonik Franc *Robitsek* vice-rektor ústredného semeníša. Po zahájení slávnostného zasadnutia arcibiskup kaločský

Dr. Julius Vározy

začal svoju reč nasledujúcimi slovami: «Shromáždili sme sa tu, aby sme v každom ohľade veľazaslúženého muža oslavovali z príležitosti 80. roka jeho narodenia a vyslovili mu spolu hold našej úcty, oddanosti a lásky. Zriedkavá, ba neobyčajná vec je, že čo i najvýtečnejší muž krajiny ešte po čas života jeho zo všetkých strán účastný je tak oduševneného, mimoriadneho oslavovania, ako to má za cieľ aj prítomné zasadnutie slávnostné, ktoré zahájujem s tým vrúc-

ným blahoželaním, aby prozretelnosť božská ešte cez mnohé roky na živote udržala nám grófa Ferdinanda *Zichyho* a popriala nám dožiť sa tej veľkej radosti, aby s veľkým menom jeho pririatnutý mu najmilší a najdrahší, nateraz síce počtom ešte malý, lež zmužilý a veľkých zásluh tábor smôhol sa v každom ohľade a všetky kresťanské sily a ustanovizne spojil pod zástavu Krista Pána. Nech žije gróf Ferdinand *Zichy!*»

Početné občianstvo na tieto slová odpovedalo hlučnými ováciami, po čom slávnostnú reč svoju začal podpredseda krajinskej snemovne skutočný tajný radca:

Štefan Rakovszky.

Pred desať rokmi shromáždili sme sa, aby sme slávnostne oslávili sedemdesiaty výročný deň narodenia staručkého vodcu katolíkov Uhorska.

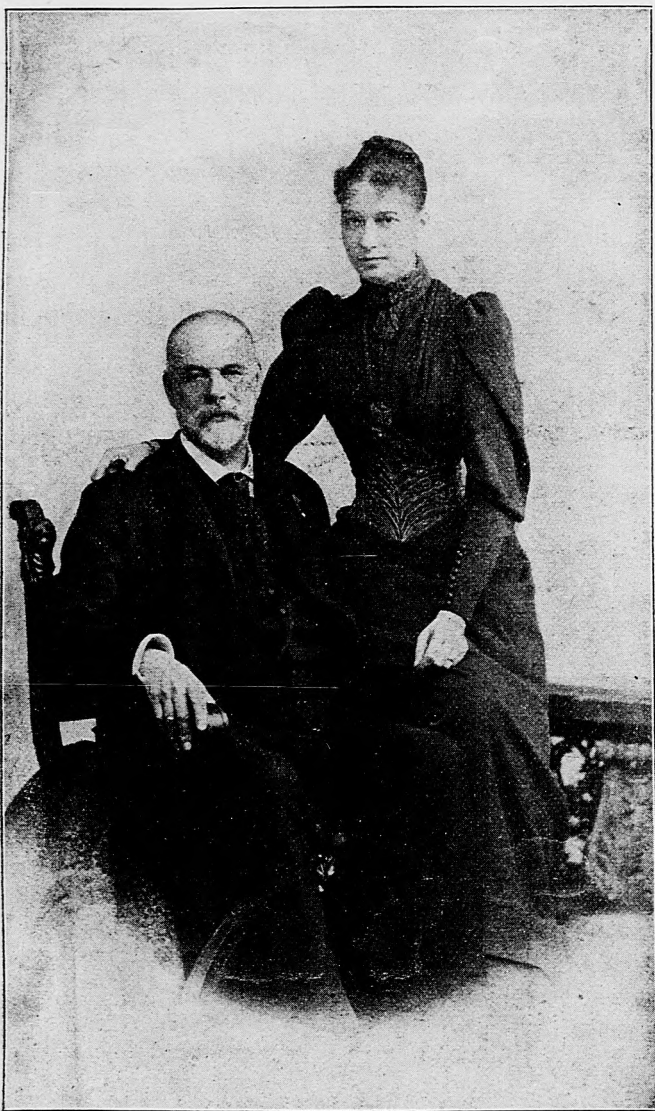
Ja som bol vtedy účastný toho veľkého významného, aby som pred drahým vodcom našim

Gróf Ferdinand *Zichy* a Livia *Zichy*, ako zasnúbenci r. 1860.

tlumočil tie city, ktoré prenikly vtedy srdcia všetkých katolíkov Uhorska, keď on dosiahol prah veku patriarchov.

Gróf Ferdinand Zichy vstúpil dnes na tú medzu ľudského života, ktorá ho úplne oprávňuje, aby nasledujúcu z milosti božej dobu považoval ako dni pokoja dobre zaslúženého, od-

Gróf Ferdinand Zichy, rytier zlatého rúnu a dcéra jeho grófka Livia (1894.)

počinul si z bojov života, tešil sa dosiahlym úspechom, zapomenul protivenstvá a zklamania, ktorým na svete žiadon človek vyhnúť nemôže.

Gróf Ferdinand Zichy dosiahol dnes osemdesiaty rok života svojho!

Ja zas tu stojím, aby som všetko to povedal, čo v tomto okamžení cítia srdcia millionov, aby som hovoril o tom, čo zo srdca ľudu, z hlbín našich srdca vyviera, abych o nezkladnej odanosti, vernosti a láske ku nemu rečnil. Gróf

Ferdinand Zichy sedemdesiaty rok života svojho nepovažoval ako čas odpočinku, ba držal ho za to, aby neunavenou vytrvalosťou, ku sebe šanoby neznajúcou usilovnosťou, mladistvou horlivosťou a oduševnenosťou pracoval za tú záležitosť, o ktorú v tejto krajine krom neho nikto sa nestaral, bojoval za katolicizmus Uhorska, za práva katolíckej cirkvi. Deň tento radostný je pre nás všetkých, dôkazom toho je tá všeobecná oduševnenosť, akou ho katolíci slávia po všetkých stranách krajiny. Ačpráve prepočetné tu shromaždené obecnstvo už samo v sebe dostatočným dôkazom je ocenenia vynikajúcej osobnosti grófa Ferdinanda Zichyho, bár aj v úplnom povedomí mojej slabosti, od vysvetlenia účinkovania jeho vo verejnom živote z tejto príležitosti odhliadnúť nemôžem.

Keď sa rozpomeneme na minulé stololetie, v ktorom sa narodil gróf Ferdinand Zichy, spatrujeme dva prúdy, ktoré tú dobu zvláštne označujú. Jedon je prudný vývin vedomosti prírody. S týmto spojený bol druhý z cela protikresťanský prúd, ktorý vplyv svoj uplatnoval v politike štátov, vo vedomostiach, v literatúre a v umeniach zarovnak a nešetřil žiadne vierovyznanie, najmenej ale katolícke náboženstvo a cirkev, ktorú ako najpevnej sriadenú ustanovizeň celkom chcel vykorenit. V tejto dobe narodil sa gróf Ferdinand Zichy a on bol vždy obhájom slobody a spravodlivosti. Ako treba bolo brániť práva a ústavu Uhorska, on bojoval medzi prvými a nezlakol sa ani väzenia, príklad dajúc, že nie len prázdnyimi slovami, lež skutkami a aj za cenu väzenia musíme ukázať, že milujeme našu vlasť. Bystrým okom spozoroval on, že od roku 1848. politické pomery značne sa zmenily v Uhorsku a celkom v inom smere vplývaly na pomery medzi cirkvou a štátom. Vedel veľmi dobre, že v týchto vážnych záležitostiach napatým rozhodnú parlamenty a že bez pevnej literatúry novín nemožno je obrániť katolícke záležitosti. Nepretržene a neunávenou vytrvalosťou preto pracoval na utvorení katolíckej autonómie, bohužial nie s tým úspechom, ako by to byly jeho obete zaslúžily, keby najsmere danejši činitelia boli vedeli náležite si ich vážiť. Nazdávali sa, že je tomu dosť, keď podaktoré dobročinné ustanovizne a spolky utvoria, stavali pevniny, zanedbali ale opatřit ich modernou zbraňou a

ešte aj vtedy zdráhali sa to urobiť, keď neverci dobíjali už uhorský Sion. Nasledovali politiku pstrošovskú, keď hneď na prvom kongrese katolíckej autonómie zrejme bolo vídať, že takmer všetci jeho členovia nasiaknutí boli duchom, ktorý čímkoľvek možno bolo pomenovať, len nie katolíckym.

Oči zažmúrili a nevideli, ak záhubne účinkovala tlač, ktorá z rúk chýrnych kresťanských spisovateľov — česť zriedkavým výnimkám — prešla do rúk nekresťanských a freimaurerských. Nepoučili sa z toho, čo sa dialo v Rakúsku. Neprecitli ani v poslednom okamžení, keď zákonnú predlohu o civilnom manželstve práve gróf Ferdinand Zichy doviedol ku pádu v snemovni veľmožov. Nehľadeli sriadiť taký pevný tábor, aký k obrane zo všetkých strán stíhaného a napádaného katolicizmu nevyhnutne bol potrebný.

Takto neprichystaných našla katolíkov cirkevná politika. Gróf Ferdinand Zichy neváhal si i najpodlejšie nápady proti nemu namierené, dal sa do práce a organizoval stránku ku obrane katolicizmu. Dobré vedel, že by darmo vytvoril akúkoľvek katolícku ustanovizeň, keby ku jej obrane nebolo politickej strany, ktorá je povolaná brániť ju na tom mieste, kde vystavená je najvztekľejším nápadom, totižto v parlamente. Do života uviedol preto najprv kresťanskú ľudovú stranu. Za tým nasledovalo znovutvorenie katolíckej tlače a neočakávane rýchly vývin katolíckych spolkov. Keby sme všetkým týmto boli vládli na začiatku cirkevno-politických pohybov, zvlášte keby sme vtedy boli mali tak pevne organizovanú katolícku ustanovizeň, ako ju teraz máme v Katolíckej Ludovej Jednote s 230 tisíc členami, na požehnanie cirkevno-politických zákonov by sme zaiste ešte dlhší čas boli museli čakať. Čo sa stalo, pravda, neodstane sa viacej, to jedno je ale nepodvratne isté, že od tých čias, čo gróf Ferdinand Zichy hlbokou obozretnosťou a pevnou rukou pracuje vo verejnom živote katolíckom, horlivosť vo viere je intenzívnejšia, katolícky ľud precitne k seba povedomiu a katolícku cirkev neopovažujú sa napádať tak nehanebne, ako volakedy.

Celý dlhý život grófa Ferdinanda Zichyho nezastieňuje ani jeden zlý skutok. (Zdlhavé, hlučné éljen!) Nesčíselne mnoho dobrého, ktoré

vždy a všade prevádzal on nikdy nespomína. *To jedno aj preto je nepodvratne isté, že osobnosť grófa Ferdinanda Zichyho hlboko zakorenená je v srdciach katolíckeho ľudu Uhorska. (Hlučné éljen a potlesk.)*

Po zdlhavých demonštratívnych ováciach pozdvihol sa k slovu osvietený pán biskup baňskobystrický dr. *Volfgang Radnay*, jehož reč obsírnej podáme v nasledujúcom čísle.

Grófka Ferdinandová Zichy. (1894.)

Katolícka Ludová Jednota.

S Katolíckou Ludovou Jednotou, ktorá 28 novembra v meste Zenta už svoje druhé riadne valné shromaždenie bude vydržiavať, urobili sme veľký pokrok. Jej potrebu sme už dávno cítili. Opraydovým priateľom je ona gazdov, remeselníkov, robotníkov a všetkých vrstvi ľudu. Jakokoľvek ju napádajú nepriatelia katolíckeho

ludu, slobodnozедnári, socialdemokrati a iní, sila pravdy preda len zvífazi.

Katolíci! Katolícka Ludová Jednota je našou poslednou zbraňou. Jej hlas je povoláný vo vás vzbudí sebaпovedomie, túžbu po vzdelávaní sa a lepšom hmotnom dobrobyte. Vezmite odhodlane do ruky sošity a kalendáre Katolíckej Ludovej Jednoty a roznesťe ich na všetky strany, kde katolíci bývajú, Keď sa zmocní Katolícka Ludová Jednota, zmocníme sa i my!

Uhorsko, naša drahá vlasť, je veru teraz smutná krajna. So slzami sa dívame na krvavé rany našej dra-

hej vlasti, na nebezpečenstvo nášho spoločenstva. Nemravnosť, sebeckosť spoločenského života silne napomáha prúd revolucionárneho ducha. V gazdovskom živote, v priemysle, v kupectve, v peňažnom obchode, slovom všade nás vždy viac a viacej vytískajú. V školách výchova kresťanská je tak slabá, že ztadiál vyšší učenci o kresťanstve len s posmechom vyprávajú. Lud pospolitý z jednej strany utláčajú, z druhej strany ho bláznia. Výchova, výživa, byt, rodinné okolnosti v ťažkej práci stonajúcich millionov predstavujú nám veľmi smutný obraz.

Intelligencia, učená trieda je z väčša mravne už nakazená, a jednoduchý lud je slabý. Zahyne naša drahá vlasť, jestli ju Pán Boh nezachráni. Pán Boh nám ale len tak spomôže, jestli sa my so všetkou silou pričínime ku ratovaniu našej drahej vlasti, ku vybudovaniu mocného kresťanského Uhorska. A jako sa máme oddať do práce? S tou istou spojenou mravnou silou, s ktorou voľakedy kresťanstvo zvíťazilo nad dobou pohanskou, musíme aj my utlačiť nové

Gróf Ferdinand Zichy a dcéra jeho Livia. 1874.

naše pohanstvo. Jediné kresťanstvo uviesť môže medzi nami slušné práva, nový spravodlivý poriadok, a priniesť blahé uspokojenie chudobným triedam spoločenstva.

Slobodnozедnári, socialni demokrati za všetky nepravosti, krivdy a chyby terajších pomerov obviňujú kresťanstvo, ale veru nie kresťanstvo, lež vzdialenie sa od mravov kresťanských zapríčiňuje obrovskú veľkosť hmotných a mravných chýb a nespokojnosť millionov. Len kresťanské zásady môžu zdarne pôsobiť na majetné triedy, aby slušné práva chudoby uznaly a jej ich aj dali, tak tiež len učenie kresťanstva

je vstave utlačiť výbuchy ľudskej divokosti, do ktorej slobodnozедnárstvo a socialdemokrácia svet vohnať zamýšľajú. Nech uzná každý, že menšie triedy kresťanstva nemôžu zostať navždy pod tútorstvom druhých a že táto veľká čiastka spoločenstva si správne utvorí práva k tomu, aby s ňou jako so sirotou sa nezachodilo. Práva katolíckeho ludu, lebo my, Katolícka Ludová Jednota vydobíeme cestou zákona, alebo ich vykorenenia nezabohovia cestou krvavou.

Nech sa nikto neodfahuje od pohybu Katolíckej Ludovej Jednoty, ktorý stojí na základe smýšľania kresťanského.

Vy gazdovia, remeselníci a robotníci katolícki shromažďujte, spojte sa pod našou zástavou. Stavajte si pevné hrady vašich práv v miestnych organizáciách Katolíckej Ludovej Jednoty. K tomuto cieľu zariadte si na všetky strany ľudové shromaždenia. Rozširujte, hlásajte náš program všade na jarmokoch, pri nedeľných schôdkach, pri zábavách, v dielňach, slovom všade tam, kde katolícki gazdovia, remeselníci a robotníci

sa obrátiť. Spravodlivým slovám porozumie ľud a príde do nášho tábora. Mocne sriadenými čatami slávne budeme bojovať za dobrobyt, blaho katolíckeho ľudu a za rozkvet kresťanstva. Hor sa teda do práce! Boh nezanechá tých, ktorí bojujú za pravdu.

Ján Bartos.

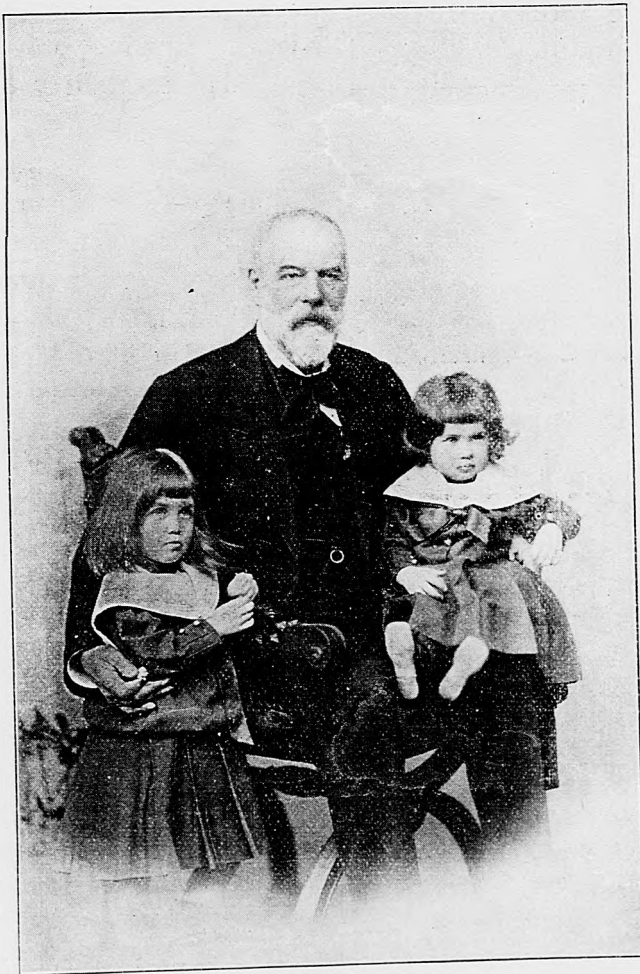
V záujme priemyslu.

Kresťanská ľudová strana sôpovedne jej programmu bojuje neustále za podporu priemyslu. V dnešných časoch totiž všetky kultúrne štáty zvláštnu pozornosť venujú vývinu priemyslu. Nielen tie, ktoré, ako sa to hovorí, žijú z priemyslu, ale aj tie, ktorých životným prameňom je poľné hospodárstvo. Ba takéto štáty na vývin svojho priemyslu kladú snád ešte väčšiu váhu, lebo práve záujmom poľného hospodárstva patričného štátu je, aby doma dorobené plodiny a suroviny boli aj doma spracované a čo z domácej potreby zvýši, aby sa vyviezlo na cudzozemské tržišťia. Lebo len ten agrikultúrny štát správne hospodári, ktorý výrobky svojho poľného hospodárstva doma spracúva a čo nad jeho spotrebu zvyšuje, na cudzozemské tržišťia vyváža. Takto nielen že gazda svoje plodiny a suroviny ľahšie a lepšie odpredá, ale aj pracujúce robotníctvo v priemyselných dielňach môže prísť tu doma k slušnému zárobku a nemusí hľadať výživu za morom. Ztakéhoto národohospodárskeho zariadenia ale nasleduje potom to, že sa obe triedy, jak gazdovská tak i priemyselníčka vzťahujú a štát hmotne sa zveľaduje.

Tieto ciele a záujmy má vždy pred očima

aj kresťanská ľudová strana, keď sa jedná o podporu priemyslu. Z tejto príležitosti ale treba nám so zvláštnym dôrazom vyzdvihnúť, že kresťanská ľudová strana predovšetkým na tom pracuje, aby podporovaný bol nielen veľký, lež aj malý priemysel. Posledne viac priemyselných podnikateľov a spoločností uchádzalo sa u ministerstva obchodu o podporu. Ich žiadosti pohlávajú sa z čiastky na podporu ku založeniu takých podnikov, akých ešte v našej vlasti niet, z čiastky na podporu ku zväčšeniu už pracujúcich podnikov, ktoré sa začaly pekne vyvíňovať, aby ale mohly konkurrovať, musia byť zväčšené. Ministerstvo obchodu vyslúchnuc mienku krajinskej priemyselnej rady v medziach svojho rozpočtu napomohol podporu žiadajúce podniky a opäť vývin nášho priemyslu urobí novší krok napred. Veď jestli kde, tak u nás založenie každej novej fabriky znamená otvorenie nového zárobkového prameňa pre náš pracovať chcúci, usilovný, kresťanského ducha ľud.

Nebude nezajímavé, keď pri tejto príležitosti poukážeme na tie obnosy, ktoré z pokladnice uhorského štátu od uvedenia ústavnej äry byly na podporu priemyslu obrátené a v jakej miere táto podpora vzrastala. Od r. 1868. do r. 1880., tedy za trinásť rokov vydalo sa na podporu priemyslu 416.420 korún, ročne tedy priemerne 32.000 korún; od roku 1881—1890., tedy za desať rokov 1,259.530 korún, ročne priemerne 126.000 korún; od r. 1891—1898., tedy za deväť rokov už 4,386.412 korún, ročne priemerne 487.379 korún, tedy za jeden jediný rok viac než za trinásť rokov od 1868—1880.; od roku 1900—1906., tedy za sedem rokov obrátené bolo

Gróf Ferdinand Zichy a grófa Aladára Zichyho dve dcéry Livia a Maria. (1898.)

na podporu priemyslu už 20,689.184 korún, z ktorej summy priemerne na jeden rok padne asi 3 milióny korún, teda za jeden jediný rok v posledných sedem rokoch vydalo sa na podporu priemyslu asi toľko, ako v prvých sedem rokoch obdobia 1891—1899. spolu, kedy sa za deväť rokov na podporu priemyslu vydalo vyše štyroch miliónov zlatých. Krem týchto podpor zakladajúcim sa podnikom poskytnuté

Gróf Aladár Zichy, minister okolo osobnosti jeho veličenstva kráľa, syn grófa Ferdinanda Zichyho.

boly aj rozličné výhody, ako je nižší poplatok na železničiach pri vývoze priemyselných článkov na cudzozemské tržišťia, odpustenie dane na isté roky atď. Výhody byly poskytnuté 1289 fabrickým podnikom.

Pri podaní týchto mnoho hovoriacich číslíc snád netreba nám ani poznamenať, že pri udeľovaní podpory, či už poskytnutím bezúrokovej pôžičky alebo odpustením dane štát práve taký ohľad bral na veľký ako na malý priemysel. Lebo veď veľmi značný je počet tých našich malých priemyselníkov na horných stranách na-

šej vlasti, ktorí sú účastní výdatnej podpory štátnej.

Liberali s veľkou úľubou podporovali zvlášte veľký priemysel. O malý priemysel z hola nič sa nestarali, ba na tom pracovali, aby naši malí priemyselníci stali sa otrokmi veľkého priemyslu. Smutný výsledok tejto liberálnej štátnej múdrosti ľahko dá sa dokázať tou krušnou skutočnosťou, že ne jeden malý priemyselník, ktorý voľakedy ako samostatný majster prevádzal svoje remeslo a so svojou rodinou z neho poriadne žil, prítomne ako robotník prinútený je pracovať v daakej začmúdenej fabrike. Tisíce a tisíce malých priemyselníkov vyšlo na vnivoč následkom nespravodlivého šafárenia liberálov.

Vynesením nového zákona o podpore priemyslu dostávajú štátnej pomoci aj podaktorí malí priemyselníci. Nie ale v tom pomere, ako by toho zaslúžili. Bo keď daktorý stav v krajine, to popri malých hospodároch, všemožným spôsobom podporovať treba malých priemyselníkov.

Kresťanská ľudová strana v záujme malých priemyselníkov ohlásila sa opätne v krajinskom sneme. Prítomne pravda cestou zákonodárstva málo dá sa urobiť v tomto ohľade. Veď ale panujúca kríza politická čoskoro musí byť riešená. Kresťanská ľudová strana zas pozdvihne slovo v záujme malého priemyslu. Na toto by ale už teraz mal myslieť každý malý priemyselník a odhodlane na tom pracovať, aby v krajinskom sneme čo možno v najväčšom počte zastúpená bola kresťanská ľudová strana.

POLITICKÉ CHYRY.

Čo nového v politike?

Strana neodvisliakov Justhová vo viacej mestách vydržovala shromaždenia aj v predošlom týždni. Cieľom týchto shromaždení je samostatná banka, opravde ale jedná sa o tom, aby sa rozmnožil počet Justhových prívržencov na úkor Kossuthovej strany. Nešerednej ruvačke týchto dvoch politických strán najviacej sa tešia liberali. Ladislav Lukács, Kristóffy spriahli sa už aj so známym liberálom Gézom Kubinyim. Na šťastie ale snáhy týchto pánov dostatočne znajú už aj v najsmetodajnejších kruhoch politických, výhlady jejich sú teda veľmi slabé. Justh a jeho strana tiež viacej predávajú, ako majú na sklade. Za ministerské fotele hotoví sú oni všetko obetovať, zásady jejich jednu za druhou vešajú na klince, ponúkajú sa hore-dolu ako staré dievky s falošnými zubami. Nikde im ale neveria a nikto ich

nepyta. V tejto rozorvanosti politického rozpoloženia pravdepodobne už najbližšie urobí poriadok jeho veličenstvo kráľ. Ministri Uhorska vydržovali poradu vo Viedni 23. novembra pod predsedníctvom jeho veličenstva kráľa. Po tejto porade akiste nasledovať bude rozriešenie krízy.

Biskupská konferencia.

Členovia katolíckeho biskupského sboru vo stredu 17. novembra predpoludním v primaciálnej palote v Budíne sišli sa na konferenciu, na ktorej boli biskupi takmer v úplnom počte prítomní. Porada sa po vyzvaní Ducha Svätého presne o 11. hodine započala. Pápeža Pia X. z príležitosti jeho 25-ročného biskupského jubileuma konferencia telegrafične pozdravila. Zatým predsedajúci knieža-primas kardinál Klaudius Vaszary zmienil sa o 80. r. narodeninách vodcu katolíckych pohybov grófa Ferdinanda Zichyho. Nastínil vynikajúce zásluhy staručkého vodcu uhorských katolíkov a navrhol, aby biskupský sbor jubilanta listovne pozdravil. Potom sa radili o prevedení zákona o kongruie a uzavreli, že biskupský sbor vyšle do kongruálnej rady nasledovných štyroch členov: generálneho vikára Ludvika Rajnera, spišského biskupa Párvyho, čanádskeho biskupa Csernocha a lugošského grécko-katolíckeho biskupa Hosszuva. Zatým sa biskupská konferencia zaoberala s učebným plánom ľudových škôl. Nato vybavili bežné záležitosti a konferencia sa po 1/21. hodine skončila.

BESEDNICA.

Žobrák z Jágru.

Jako tepla začalo ubývať, sadnul som na koč a vyšiel som na hornú kolóniu. Žobrák z Jágru vtedy už dokončil svoju prácu a odpočíval v dome u kováča. Kováč bol k nemu natoľko laskavý, že zanechal všetku prácu, aby chudobného muža v pokoji nemútil. Tam ležal v tóni košatého orechového stromu, v ruke mal silnú palicu, ktorej jedna polovica vspicatom klinci, druhá polovica v križi sa končila. Túto v čas potreby

strčil do zeme a pod ňou na raz hotový bol kostol a ordinovacia izba. Z krkov na prsiach vysel mu jedon svätý obraz, okolo drieku našpikované mal ružence.

Gróf Ferdinand Zichy hlavný tovarník jeho veličenstva kráľa. 1906.

Huňa jeho je vetchá, sem tam polátaná, ale čistá. Jeho vystrojenie doplňovaly vreco na chlieb a okruhlá kapsa. Dobře bol najedený, valilo sa z neho pálené a mňa si ani nevšimnul. Vedel sa modliť čistým zvučným hlasom a srdca prenikajúce žialne, čo mu veľký ošoh donášalo.

Veľmi by som sa ho bol ľúbil opýtať, že čo bola dnes za korisť, ale som nevedel na to spôsobu najšť. Na celom jeho sebadržaní bolo vidieť silnú sebadôveru, ukázal, že sa nebojí pánov. Jako zaznačený kostolný žobrák, cítil sa byť ako úradná osoba a takto ani vrchnosti sa nebál. Keď dakedy niečo peňazi odniesol od pracujúcich v bani, tým menej sa im ušlo na pálenku. Lebo choroba slopania pálenky bola tu veľmi rozšírená.

Jedna hlúpa náhoda učinila koniec dejstvovaniu jágerského žobráka.

V riadny deň dostavil sa na hornej baňskej kolonii a v kruhu svojich veriacich dokončil modlenie a aj ordinovanie. Aké následky malo jeho ordinovanie, to necítilo jeho lekárske účinkovanie. Jedon chorý zomrel, druhý sa vyliečil. Nuž a či to takto neide aj u pánov doktorov? Vynímajúc, jestli sa dakto vyliečil, spomínal to celý svet jako zázrak jágerského žobráka, jestli ale oproti tomu dakto zomrel, o tom ani čert nehovoril. Takto potom ľahko povstane povestné meno.

V tento pamätný deň ale stalo sa, že starému dali ako honorár s vitriolom namiešanú pálenku. On obyčajne dotedy nepohnul sa z miesta, kým rekvirované veci všetky neztratil. Tak urobil aj včul. V tento deň sa ale stalo, že starý začne sa váľať a s osinalými ústami reve, aby poslali pre doktora a kňaza.

Jeho veriaci sa sbehli v kováčovom dvore, pichli do zeme križovitú palicu, zavliekli pod ňu starého žobráka a povzbudzovali ho, aby sa len modlil včul sám za seba. Keď prv iným chcel pomáhať, nech včul aj sám sebe pomôže.

— Lotri! — reval žobrák — to chcete, abych tu pred vami zahynul? Lekára mi dovedte, lekára!

Dobrý ľud si myslel, že tu môže pomôcť len druhostupňové pokračovanie, za ktoré žobrák dve koruny bral od pacientov. Chytily ho teda za ruky, za nohy a vliekli ho pod veľký bezový strom, pod ktorým starý drahsie ordinoval a posmelovali ho, aby len začal, že mu aj oni budú pomáhať. Na toto starý s peniacimi sa ústami skočil hore, chytil ťažkú palicu a máchal s ňou pomedzi ľud, že sa len tak prášilo, pri čom vybuchol nasledujúce vyznanie:

— Čo je dobré vám, vy blázni a hovädá, to neni dosť mne! Pre spasenie vašich duší vás prosím, utekajte pre doktora, ináč preklajem otrhanú vašu koloniu aby ju prehltla zem a aby z nej kameň na kameni nezostal.

S tým hodil sa na zem a revúc, metal sa hore a dolu.

Ľud si začal pošuškávať, hlavou krútil, mrmľal, ale kováč predsa len odbehol a na voze doviezol doktora. Hneď mu aj povedal, že čo sa stalo a doktor doniesol so sebou aj potrebné lieky. Dal mu poriadne na

vracanie a jednu silnú morfium-injekciu. O päť minút starému švihákovi nebolo už celkom ništ. Začal prevracať oči, veľmi vzdychal, pokúsil sa trhave modliť, ale doktor vtedy prišiel do jedu a odhodlal sa, že mu nedovolí, aby si zpäť vyliezol do sedla. Stal si pred neho a dobre nahlas, aby to všetci rozumeli, prehovoril takto:

— Nehanbite sa vy starý klamár? Pravda, keď ste v biede, dobrý vám je doktor? Biedne bolenie brucha neviete zastaviť, pri tom ale opovažujete sa miešať do mojeho remesla a ako masťčkář oblažujete tento dobrý ľud, aby ste vyšudil od neho peniaze. Koľko ste naklamal dnes, sem s týmto klobúkom, tisíc hromových striel! Mužovia, ženy, všetci sa pamätáte na to, čo ktorý dal tomuto zlodejovi, tam je klobúk plný s peniazmi, nech si každý vezme nazpät svoje peniaze. Vás ale nech tu viac nevidím, bo potom zamiešajú sa do toho žandári.

Ženy za jednu minútu rozdelily medzi sebou peniaze z klobúka a hodili ho doň prázdny. Ten ale asnaď poprvé v jeho živote, pevne vtisknul si klobúk na hlavu, hrdo si plesknul naň, opovržené pozrel po ľuďoch dlho za bláznov držaných a povedal:

— Neni som ja utisknutý na vaše zhrabané peniaze, lebo ja som úradná osoba v Jágrí, ja som arcibiskupský hlavný žobrák. Na túto dedinu viac ani nepozrem.

S týmto hrdo odišiel. Keby tam nebolo doktora bývalo, veru by ho boli náležite vylátali. Jeho nimbus vzal takto smutný koniec. Liečenie musel zanechať, kadekoľvek išiel, ľud ho všade s palicami prijal. Ba tak slyšať, aj žobrácku stanicu ztratil, lebo vec sa rozniesla a aj v Jágrí dozvedeli sa o jeho podlosti a mali mu za zlé, že takýmto spôsobom si chcel pobočný dôchodok zaopatriť, kdežto z jágerského žobrania bol by mohol poriadne žiť.

Najedovaný zanechal mesto Jáger, išiel do druhého kraju a kúpil si zem. Lebo už mal dosť peňazi.

(Konec.)

CHYRNÍK.

Pamiatka kráľovnej Alžbety. Menini blahej pamäti uhorskej kráľovnej Alžbety v hlavnom meste 19. novembra slávil obvyklou slávnosťou. Na početné verejné budovy vytýčil čierne zástavy a v kostoloch za dušné spasenie kráľovnej slúžili sv. omše. Vo sv. štefanskej kaplnke kráľovského hradu kaplán Desider Demény slúžil tichú sv. omšu za večné spasenie kráľovnej. V universitnom chráme, kde bola fundacionálna sv. omša, postavili skvostný katafalk. Tu na smútočných službách Božích pod vedením rektora dra Juliusa Sághyho korporatívne sa ustanovil senát a profesorský sbor university, jako aj mládež. Smútočnú sv. omšu slúžil

Predošlé zdravie

obsiahne! Slabosť a bolasti pominú, oči, svaly a nervy sa posilnia, prechladnutia sa tiež netreba báť a nastáva čoskoro úplné vyzdravenie pri upotrebovaní opravdového Elsa-Fluidu. Tucet na próbu franko 5 korún. V. Eugen Feller lekárnik, Štubica, Kosto ná-ulica č. 18. (Záhrebská-stol.)

rektor ústredného semenišťa titulárny biskup dr. Julius Walter. V kostole večnej poklony kráľovnej Alžbety slúžil sv. omšu pápežský praelát dr. Karol Kanter. V korunovačnom Matiašovom chráme v Budíne zas na pamiatku svätej Alžbety z domu Árpádovho bola sv. omša, ktorú slúžil zámocký opát-farár pápežský praelát dr. Anton Nemes. Vo všetkých školách v Budapešti neboly prednášky.

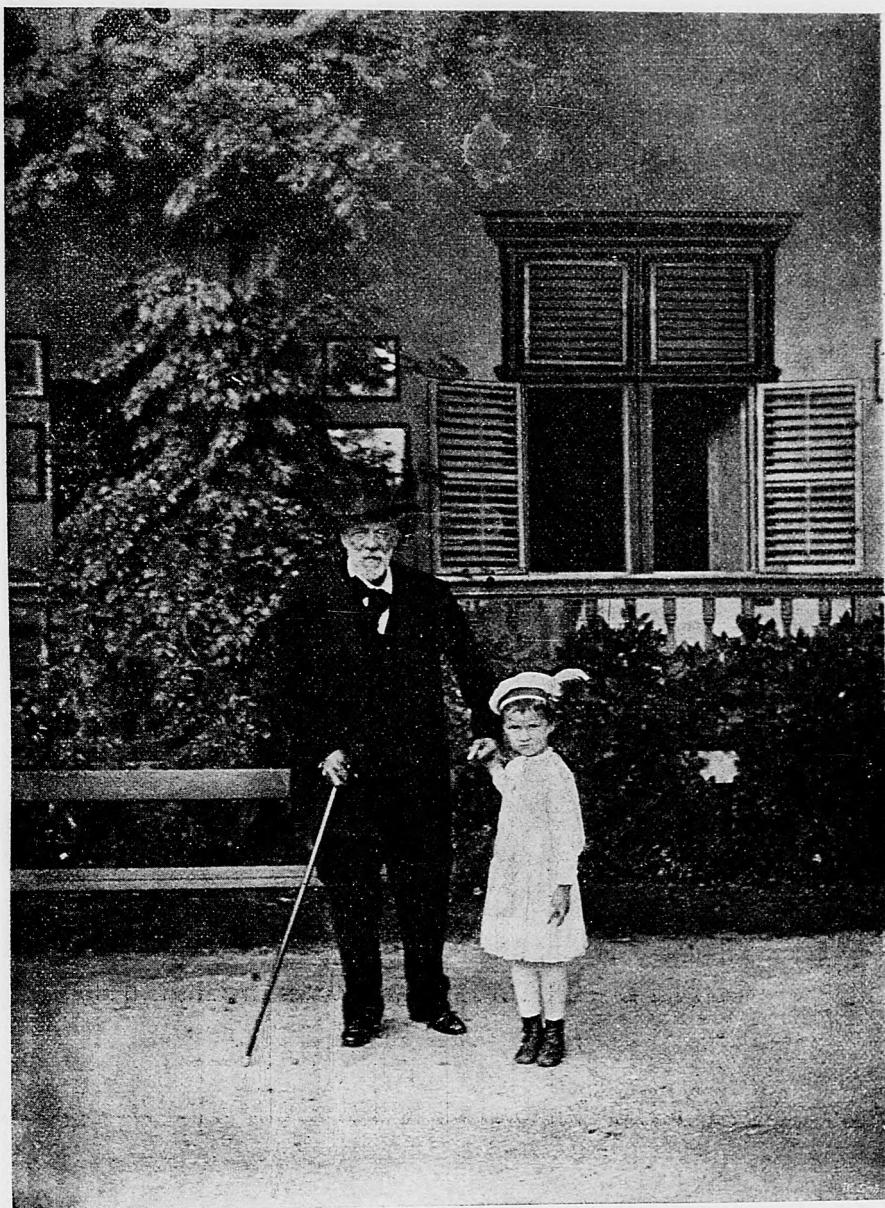
Biskupské jubiläum pápeža.

Dňa 15. novembra minulo tomu 25 rokov, čo terajší pápež Pius X. vymenovaný bol za biskupa Mantuy. Z tejto príležitosti v súkrumnej kaplnke pápežovej bola sv. omša. po ktorej sv. otec prijal kardinálov, pápežského štátneho sekretára kardinála Merry del Vala, ako i vo Vatikáne sídliačich delegátov, ktorí mu tlumočili svoje blahoželanie. Pápež od panovníkov, ako i početných vynikajúcich osobností katolíckej cirkvi dostával veľa pozdravujúcich telegramov.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie, 15. novembra odcestoval do mesta Arad, kde držal reč na socialnom kurse. Z Aradu osvietený pán biskup prešiel do Budapešti, kde bral účasť na konferencii biskupského sboru a na jubilárnej slávnosti grófa Ferdinanda Zichyho. Tieto dni v hlavnom meste vydržoval valné shromaždenie aj spolok katolíckych hospodin. Osvietený pán biskup aj tomuto shromaždeniu predsedal a držal peknú reč o kresťanskej práci a o milosrdenstve. V sprievode peknej reči posvätil aj nové miestnosti tohoto katolíckeho spolku. — V XI. svojom obežníku osvietený pán biskup vydal nariadenie, v jednotlivých farnostach, akým spôsobom odbavovať sa má slávnosť 25-ročného jubilea svätého otca Piusa X. — Dr. Ondrej Puky podžupan, vedený tou otcovskou pečov, aby pálenka a vôbec liehové nápoje čím menej škody robily medzi ludom, všetkým slúžnym stolice prísne naložil, aby na tieto záležitosti vzťahujúce sa zákonné nariadenia čo najsvedomitej zachovávali. Podobnou prísnosťou treba, by bolo zakročiť po celej krajine, vtedy by zaiste menej biedy, hriechu a výstupkov bolo medzi ubohým ludom. — Matiaša Osváth farára mesta Mád a vyslužený vice-dekan, ktorý už od 47 rokov pracuje vo vinici Pána, jeho veličenstvo kráľ vymenoval za titulárneho praepošta.

Obete katastrofy v americkej bani. Z Washing-

tonu oznamujú, že dľa najnovších zpráv zpomedzi 250 robotnikov, ktorí prišli o život počas katastrofy v bani pri meste Cherry, štyridsiati pochádzali z Uhorska a štyriaštyridsiati z Rakúska. Rakúsko-uhorský konsul Silvestry, ktorého vyslali na miesto nešťastia, rodinám nešťastne zahynuvších baníkov udeľuje hojnú podporu.

Osemdesiatročný gróf Ferdinand Zichy a najmladší vnučok jeho gróf Alois Mailáth.

HOSPODARSTVO.

Koľko lichvy je u nás?

Uh. kráľovské ministerstvo orby, o stave a vývine poľnohospodárskej lichvy v Uhorsku uverejnilo najnovšie úradný výkaz, z ktorého k poučeniu poľnohospodárskeho obecnstva, Hornouhorska, krátky výťah podávame v nasledujúcom:

Kraj, právomocnosti	Rok	R o ž n á l i c h v a						Kone	So-máry	Mulice	Ošípané	Ovce	Kozy
		Uhorská fajta	Červeno-strakata	Sivo-strak.	Ináč strakatá	Byvol	Spolu						
Lavá strana Dunaja.													
1. Oravská st.	1895	11.653	25.479	5.364	12.748	59	55.303	9.396	4	—	12.500	27.160	2.041
	1904	10	35.394	1.301	6.481	223	43.409	9.238	—	—	6.304	21.220	1.388
	1905	—	33.027	467	3.363	—	36.857	8.379	—	—	4.197	18.943	936
	1906	4	37.423	1.452	3.137	—	42.016	8.709	2	—	7.175	23.415	1.369
	1907	—	43.788	—	2.609	—	46.397	8.988	3	—	5.989	27.776	1.400
	1908	—	43.938	4	5.917	—	49.859	9.051	4	—	7.310	26.852	1.345
	1909	—	32.583	33	15.710	—	48.326	9.201	3	—	6.506	26.673	1.033
2. Tekovská stolica	1895	10.691	28.002	3.688	12.954	87	55.422	18.049	307	15	35.187	63.586	1.209
	1904	2.811	47.493	802	4.514	32	55.652	17.325	344	2	25.331	42.429	921
	1905	2.157	49.121	667	3.563	21	55.529	17.124	194	4	23.966	36.149	1.198
	1906	2.401	49.993	1.050	1.403	30	57.877	16.771	196	—	23.634	38.433	1.386
	1907	2.099	56.964	700	2.324	32	62.119	17.051	200	2	30.330	44.449	996
	1908	2.206	58.956	885	2.742	406	65.195	16.964	170	2	34.268	46.334	1.519
	1909	1.982	54.704	859	2.039	36	59.620	16.313	162	4	26.683	43.473	995
3. Ostrihoms. stolica	1895	10.276	5.572	880	2.349	39	19.116	9.906	149	13	18.874	27.653	806
	1904	3.637	13.219	153	2.186	20	19.215	8.980	134	1	21.067	27.220	211
	1905	2.717	14.905	113	1.242	311	19.288	8.458	116	—	20.729	20.846	245
	1906	2.146	15.435	117	1.357	29	19.084	8.289	152	1	19.221	20.850	250
	1907	2.269	17.665	247	825	40	21.046	8.420	118	1	20.874	22.325	318
	1908	2.750	18.763	266	1.225	56	23.060	8.356	140	—	25.391	28.483	444
	1909	2.458	16.774	199	1.270	46	20.747	8.498	182	1	20.779	28.928	426
4. Hontianska stolica	1895	9.013	21.612	1.821	8.276	116	40.839	13.779	524	15	40.188	98.386	791
	1904	1.813	32.914	443	5.390	4	40.564	12.318	239	5	23.881	57.982	347
	1905	2.555	33.312	262	2.063	4	38.196	11.836	296	5	22.880	65.497	341
	1906	2.019	37.677	151	2.208	4	42.059	11.856	264	4	25.378	63.394	319
	1907	1.660	39.694	372	3.330	7	45.063	11.794	236	3	30.615	83.407	373
	1908	1.600	42.520	188	2.795	15	47.118	12.001	248	4	31.376	89.809	468
	1909	1.671	39.013	375	2.177	22	41.258	11.954	346	2	27.780	91.106	449
Baňská Štiavnica	1895	334	692	123	698	2	1.849	270	20	—	1.136	1.498	310
	1904	2	1.666	—	—	—	1.668	229	22	—	766	1.626	281
	1905	4	1.715	—	—	—	1.719	224	22	—	687	2.320	345
	1906	6	1.844	—	—	—	1.850	208	14	—	739	3.297	361
	1907	4	1.949	—	—	—	1.951	208	22	—	909	2.698	450
	1908	—	1.881	—	—	—	1.881	203	22	—	927	2.184	490
	1909	—	1.799	—	—	—	1.799	191	20	—	783	1.831	458
5. Liptovská stolica	1895	10.209	11.178	3.107	9.741	128	34.363	5.569	4	5	19.095	46.753	406
	1904	345	21.665	174	8.101	—	30.285	4.959	3	30	7.773	42.365	536
	1905	274	17.395	458	8.341	—	26.468	4.556	2	—	5.343	30.264	545
	1906	—	20.308	60	8.296	—	28.664	4.783	9	—	8.273	36.180	599
	1907	—	21.691	100	10.231	—	32.022	4.978	7	—	9.213	45.174	822
	1908	181	24.378	98	10.022	—	34.679	5.011	3	—	10.947	46.758	902
	1909	—	26.533	—	9.589	—	36.172	5.117	2	—	10.341	44.129	778
6. Novohrads. stolica	1895	22.269	30.337	2.374	10.531	131	65.642	25.502	816	21	82.777	256.073	1.147
	1904	8.402	62.463	1.670	8.923	95	81.553	27.698	707	6	73.290	266.710	2.392
	1905	7.349	53.173	1.509	4.719	86	66.836	22.183	562	3	63.552	194.155	576
	1906	7.502	60.334	1.540	4.279	116	73.771	26.490	580	8	64.809	216.617	1.742
	1907	7.610	64.176	1.877	5.109	100	78.872	22.614	593	6	75.214	235.857	1.372
	1908	7.536	70.155	1.617	4.226	83	83.617	22.775	554	38	82.357	236.719	1.296
	1909	6.645	63.775	1.352	3.641	94	75.407	21.586	594	7	66.643	212.138	1.655
7. Nitrianska stolica	1895	20.729	92.448	5.919	17.190	471	136.757	35.195	654	31	76.771	124.377	4.780
	1904	6.099	136.787	578	6.970	93	150.527	33.683	354	13	78.518	89.145	3.547
	1905	5.398	135.377	944	5.753	97	147.569	32.877	376	22	64.339	83.863	3.829
	1906	6.045	138.409	1.152	6.362	110	152.078	32.704	419	15	62.928	80.574	3.856
	1907	5.377	144.332	1.559	8.851	107	160.226	32.639	404	15	80.085	82.305	4.461

Kraj, právomocnosti	Rok	R o ž n á l i c h v a						Kone	So- máry	Mulice	Ošipané	Ovce	Kozy		
		Uhorská fajta	Červeno- strakatá	Sivo- strak.	Ináč strakatá	Byvol	zpolu								
Lavá strana Dunaja.															
	Nitrianska st.	1908	4.851	155.309	2.201	5.003	63	167.427	34.547	481	77	80.522	85.142	4.850	
		1909	4.257	148.919	2.239	5.706	77	161.198	32.629	452	9	74.337	74.379	5.206	
8. Prešporská stolica		1895	20.951	72.560	3.015	11.026	124	107.676	27.779	264	18	69.524	50.174	7.213	
		1904	6.339	90.039	530	10.553	36	107.497	25.668	174	4	59.834	28.173	5.906	
		1905	5.236	93.439	554	7.973	56	107.258	24.782	186	1	55.340	24.657	5.428	
		1906	5.481	96.764	475	8.993	79	111.792	24.546	213	8	54.360	22.477	5.925	
		1907	4.657	107.366	1.013	7.921	78	121.035	24.580	187	14	63.090	21.766	6.023	
		1908	4.728	106.112	1.582	12.087	530	125.039	24.455	220	16	66.049	23.090	6.865	
		1909	3.790	104.251	1.566	11.592	61	121.260	23.978	240	14	58.707	20.886	6.661	
	Prešporok právomoc.		1895	130	785	67	257	20	1.259	1.222	2	—	1.996	50	130
			1904	22	808	9	30	—	869	1.186	2	2	2.565	1	163
			1905	72	633	22	52	—	779	1.164	1	—	2.537	9	175
		1906	223	553	19	41	—	836	1.177	2	—	1.669	—	196	
		1907	51	769	50	49	—	919	1.249	2	—	2.131	2	200	
		1908	24	544	—	288	—	856	1.197	4	—	1.895	—	245	
		1909	59	720	4	58	—	841	1.247	3	—	1.522	—	321	
9. Trenčians. stolica		1895	13.207	67.595	5.130	18.689	168	104.789	12.046	45	8	37.448	75.613	3.674	
		1904	766	54.984	1.123	32.220	4	89.097	11.739	21	2	18.802	53.057	2.553	
		1905	2.712	63.536	1.621	20.205	4	88.078	11.299	27	1	16.620	52.874	2.496	
		1906	215	68.897	1.186	16.810	—	87.108	11.305	16	1	18.159	49.358	3.036	
		1907	1.340	83.507	285	10.852	2	95.986	11.766	16	1	21.773	60.064	3.135	
		1908	302	87.350	294	13.221	10	101.177	11.721	54	4	21.148	60.937	3.761	
		1909	1.621	81.676	1.207	8.628	4	93.136	11.920	16	1	18.557	56.342	3.429	
	10. Turčians. stolica		1895	4.023	10.694	1.621	2.813	28	19.179	3.912	7	—	13.224	30.686	278
		1904	118	9.449	154	9.365	—	19.086	3.817	5	—	8.754	25.156	149	
		1905	159	5.170	439	13.836	—	19.604	3.809	4	—	8.487	29.345	212	
		1906	63	3.900	1.859	13.958	—	19.780	3.783	3	—	8.321	26.542	204	
		1907	45	4.180	143	16.711	15	21.094	3.797	5	—	10.270	35.655	248	
		1908	71	13.629	184	8.346	—	22.230	3.861	9	—	9.766	34.692	259	
		1909	72	13.171	219	7.881	1	21.344	3.831	7	—	8.447	32.196	262	
11. Zvolensk. stolica			1895	7.959	21.397	1.639	9.247	83	40.325	6.577	104	—	22.158	79.461	1.452
		1904	1.059	35.159	45	2.582	—	38.845	6.198	158	—	12.721	63.637	891	
		1905	1.222	31.905	320	3.245	—	36.692	5.446	49	1	12.118	55.001	864	
		1906	1.118	35.220	174	3.886	—	40.398	5.870	74	—	13.020	77.621	995	
		1907	810	37.161	510	4.991	—	43.472	5.718	68	—	16.547	83.627	1.116	
		1908	555	40.316	492	3.953	138	45.454	5.605	63	10	16.494	74.095	1.022	
		1909	455	34.212	437	6.479	—	41.583	5.522	74	—	12.327	71.039	780	
	Súhrnom		1895	141.445	388.351	34.748	116.519	1.456	682.519	169.201	2.900	126	430.878	881.470	24.237
			1904	31.423	542.040	6.982	97.345	507	678.297	163.218	2.163	64	339.606	718.722	19.285
		1905	29.855	532.708	7.376	74.355	579	644.873	152.137	1.835	38	300.795	613.923	17.190	
		1906	27.223	566.757	9.235	73.730	368	677.313	156.491	1.944	39	307.686	658.758	20.238	
		1907	25.922	623.240	6.856	73.803	381	730.202	153.802	1.861	42	367.040	745.105	20.914	
		1908	24.804	663.851	7.811	69.825	1.301	767.592	155.747	1.972	152	388.450	755.095	23.466	
		1909	22.910	616.180	8.490	74.770	341	722.691	151.987	2.101	38	333.412	703.120	22.453	

Herbábny podtosorokyslý

Vapenno-železný-sirup

od 40 rokov lekární preskúmaný a odporúčaný sirup na prsia. Roztápa slajm utišuje kašeľ a podporuje chuť k jedeniu. Dvíha trávenie a chová a pôsobí nadvetelko k tvorbeniu krvi a kostí zvlášte pri slabých deťoch.

Cena jednej fľašky 2 K 50 h., poštou o 40 h. viacej za zaobalenie.

Pôvodný ten s touto ochrannou známkou

Výstavná pred podielaním

Herbábny sošený

SARSAPARILLA-SIRUP

od 35 rokov o behod uvedný a vrelé odporúčaný. Výborný vládne pôsobiaci prostriedok k prehnatiu. Odstraňuje tvrdu stolicu a neprijemné jej následky a čistí krv.

Cena jednej fľašky 1 K 70 h. Poštou o 40 h. viacej za zaobalenie.

Výlučný dorabateľ a hlavný zasielca dr. HELLMANNA lekárň „zur Barmherzigkeit“
Hlavný sklad pre Uhorsko lekáreň **Josef Török Budapest.**

Wien, VII./Kaiserstrasse 73-75.
(Herbábnyho nástupca.) Sklad vo všetkých väčších lekárnach.

Rozmary a žarty.

Zo školy. Malý chlapec žaluje na kamaráta, že nestýdatosť povedal.

Učiteľ: Povedz mi, synku, čo to a jako to povedal?

Chlapec: Nemôžem to povedať, lebo by som mal veľký hriech.

Učiteľ: Neboj sa, povedz mi to po tichu.

Chlapec po dlhšom mlčaní: On povedal, že sa ožení.

*

Múdry. Učiteľ: Čo treba človeku najprv robiť, aby sa do neba dostal?

Janko: Prvej treba umreť, pán učiteľ.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krešťan»-a!

Opätne radia všetkým, čo trpia na láмку, pákostnicu, lúpanie, klanie, bolenie hlavy, zubov, nervov, klanie v boku, influenzu, slabosť a trasenie, aby sa liečili *Fellerovým Elza-Fluidom*. — Zarovnak podivným výsledkom upotrebit môžu *Fellerov Elza-Fluid* pri ranách popálením zapríčinených, pri horúčkach a slabosti zraku. — Tucat na prábu franko 5 korún. — *Fellerové Elsa-pilulky* proti boleniu žalúdka, napínaniu k dáveniu-tvrdej stoličci prevyšujú všetko očakávanie. Šesť škatuliek franko 4 koruny. Pôvodné dostať len u V. Eugena Feller lekárnik Štubica. Kostolná ulica číslo 18. (Záhrebská stol.)

Odkazy redakcie.

J. K. Sz. Pre nedostatok miesta muselo [teraz vystať.

J. U. Sz. O. Dopisy prídu budúce.

B. H. Z. Pýtajte si Kalendár Katolíckej ľudovej Jednoty, ten vás o všetkom poučí.

H. V. Sz. Že tie noviny zmenily taktiku? Aj to je taktika. Zdá sa ale, že je to už pozde.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 20. novembra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 28'85—29'90, stolnobelohradská K 28'70—29'70, peštianska K 28'80—29'70, banátska K 28'95—29'80. — *Raž*: prvotriedna K 19'70—20'00, druhotriedna K 19'50

do 19'60. — *Jačmeň*: prvotriedny K 14'75—14'95, druhotriedny K 14'40—14'60. — *Proso*: K —.—. do —.—. — *Ovos*: prvotriedny K 15'70—16'00, druhotriedny K 15'40—15'60. — *Kukurica*: K 14'80—15'00 *Repica*: K 26'25—27'30.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	22'20	21'80	21'40	21'00	20'60	20'10	19'10
		č.	7	7½	8		
		K	17'10	15'00	8'20		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6'10, hrubé K 6'30.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 22'00—22'50, fazuľa strakavá K 16'00—.—.—. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 29'00—32'00, lúpaný K 45'00—54'00. — **Šošovica**: čistá K 25'00—36'00. — **Konopné semä**: K 18'00 do 19'00. — **Mak**: K 54'00—58'00. — **Rasca** (kmin): Kor. 107'00—108'—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 184'00—185'00, vidiecka K 000'00—000'00.

Slanina: mestská 4-kusová K 159'00—160'00, 3-kusová K 162'00—163'00. vidiecka K —.—.— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K —.—.—, lucerna jasnozrná K —.—.— za 100 kg.

Lekvár: srbský K 40—42, bosenský K 42'00—48'00 po 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 22'50—23'00, srbské (100 kusové) K 22'50—23'00 po 50 kilogrammoch.

Spiritus: Rafinovaný odanový vo veľkom 176'00 do 176'50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 48'00—49'00.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35'50, fiumánsky White-Star (***) K 29'20 za 100 kilogr. so sudom.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 6'50—7'00, žlté K 6'80—6'80 za 100 kilov.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 82'00 do 82'50, kockový K 84'00—84'50, žltý K 82'00—82'50 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 96—100, od Tisy K 96—98, sedmohradské K 92—94 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2'50—2'60, k vareniu K 1'60—2'00 syr 14—20 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy křímené K 1'44—1'50 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1'60—2'80, sliepky na polievku K 3'30—4'30 za jeden pár.

Krešťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšs
migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest.

Prí 3 škatulkách
zasielka franko..

Vážny oznam pre majiteľov koní!

Aby uhorskí hospodári všeliakými figlami rozšíreným odporúčaniam na lep nesadli a svoje peniaze nevyhadzovali za pokrovce, ktoré nevideli a ktoré vo všeliakých českých fabrikách shotovujú z kalmuku a barchetu. odhodlali sme sa, že zvláštnej trvácnosti, celkom hrubé, ako bunda teplé, uhorského dôrobu pokrovce do obchodu zavedeme, ktoré sôdpovedajú všetkým nárokom objednávateľov.

Výhodné ceny pre poľných hospodárov:

Veľký a široký pokrovec na kone cena 3 zlaté.

Najväčšej a najlepšej jakosti cena 3 zl. 50 kr.

Už dva predmety na prábu objednanazasielame franko na každú železničnú a poštovú stanicu.

Ku objednaným pokrovcom možno pripojiť «Rapide» nožnice na strihanie lichvy s náhradným nožom cena 1 zl. 60 kr. Pôvodné «Pegoet Freres» francúzske nožnice na strihanie koní zl. 2.20.

Výlučná adresa objednania:

SOHR, rozposielajúca osada uhorských pokrovčov na kone SOMOGYSZILL.

Za dobrotu a povodnosť tovaru záruka.
Za nezodpovedné dáme zpiatky peniaze.

Viac ako 3000

vyobrazenia

patrebných článkov

a príležitostných darov každého druhu obsahuje môj najnovší hlavný cenník, ktorý každému hneď

darmo

a franko odošle.

C. a k. dvorný zasielca

Hanns Konrad

Brüx číslo 1912. (Čechy.)

Obchod staviteľského dreva

s domom v slovenskom katolíckom meste Hornouhorska, následkom chorivosti terajšieho majiteľa je na predaj. Blížšie vysvetlenie podá administrácia tohoto časopisu.

Náhradu hudobného sboru.

tvoria moje najnovšie fonografy gramofony, ktoré bezchybne funkcionujú a za najlacnejšie fabričné ceny posielajú

HANNS KONRAD

c. a k. dvorný zasielca

Brüx č. 1904. (Čechy)

Fonografy s 2 valcami K 9.—

Gramofony s dvomi najnovšími hudobnými kusmi K 22.—, 26.—

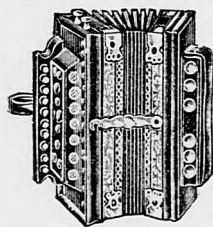
Prosíme žiadať si môj bohato ilustrovaný hlavný cenník sviacej ako 3000 vyobrazeniami.

Zasielka s poštovou dobierkou. Žiadne riziko! Zmena povolená.

Dobré harmoniky K 4.80

Žiadne trovy za clo. Velpredaj 50.000 kusov. Žiadne riziko.

Zámena povolená alebo návrat peňazi.

Číslo 300³/₄ 10 tástiek, 2 registre 28 hlasov, veľkosť 24×12 cm. K 4.80
Číslo 65¹/₄ 10 tástiek 1 registre 28 hlasov, veľkosť 30×15 cm. K 5.20
Číslo 656³/₄ 10 tástiek 2 registre 28 hlasov, veľkosť 30×15 cm. K 5.40
Číslo 305³/₄ 10 tástiek 2 registre 50 hlasov, veľkosť 24×12 cm. K 6.20
Číslo 663³/₄ 10 tástiek 2 registre 50 hlasov, veľkosť 31×15 cm. K 8.—
Školka k samončeniu na tejto harmonike zdarma.
Zasiela s poštovou dobierkou c. a k. dvorný zasielca

HANNS KONRAD, Vývozný dom hudelných nástrojov
Brüx číslo 1906. (Čechy.)

Hlavný cenník s 3000 vyobrazeniami na žiadosť posielajú sa každému franko a zdarma.

Mhla, mrazy, zima vetry

najväčší nepriateli sú ľudského zdravia,

**Najviacej chorôb a neduh
príčinou je prechladnutie**

Kolko ľudí trápia hrozná bolesť a navedia sa oslobodiť bolenia drieku, pichania, klania v boku a lúpania hlavy a nervov.

Týchto bolasti ale človek veľmi ľahko s zprostití môže. **Nech si len spolahlivý, vyprobovaný dobrý domáci prostriedok zaopatri.**

Medzi všetkými prostriedkami bezpochybné jedinky uspešne účinkujúci a k odporúčaniam

opravdový domáci prostriedok

je Brázay Mentholieh,

ktorý je bratom svetochybného Brázay slanovinového liehu.

Aby o dobrom a užitočnom účinkovaní Brázay Mentholiehu presvedčil sa mohol každý chudobný človek cenu jednej fľašky na prábu v

40 halieroch

ustálila firma Kolomana Brázay.

Brázay Mentholieh k dostaniu je v každom obchode kupeckom, keby ale dakde v dedine alebo na pustatine k dostaniu nebol, treba napísať dopisničku

pánu Kolomanovi Brázaymu

Budapest, József-körut 37-39.

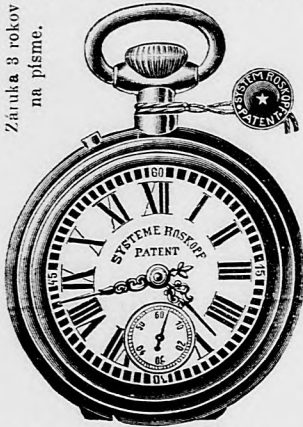
č. a on poštou hneď odošle

6 fľašiek za 2 kor. 40 halierov.

Kupujte len Brázay Mentholieh a varujte sa každej inej padelaniny.

5 korún!

Koštujú moje povodné švajcarské
Záruka 3 rokov
na pléme.

Roskopf systému patent anker remontoir hodinky s massívnym, solídnyim anti-magnetickým anker strojom s echt emailovaným číselníkom (nie z papieru) s opravdovým echt niklovým zátkom nad strojom so šarnírovanými večkami s chodbou 36 hodín (teda nie hodiny čo 12 len hodín idu) s ozdobenými a pozlattenými ručičkami presne vegulované so zárukou 3 rokov jeden kus 5.— K, 3 kusy 14.— K, v echt sribornom zátkovne bez ručičiek sekund 11.— K, 3 kusov 31 korún, s ručičkami sekund K 13.—50, 3 kusy K 38.—.

Najbohatší výber všetkých druhov hodínok v mojom hlavnom cenniku. Žiadne riziko! Výmena povolená a návrat peňazí. — Zasiela s poštovou dobierkou alebo pre predbežnom zaslaní peňazí prvá dielňa hodín

HANNS KONRAD c. a. k. dvorný zásielca
Brüx č. 1902. (Čechy).

Hlavný cenník s viacej ako 3000 vyobrazeniami na žiadosť zdarma a franko.

POZOR DÁVAJ

k' o káše, koho bolia prsá, jě záš ajmovaný, nema chuť k jedé: iu, v noci sa po'í a je slabý,

bo toto sú predznaky a nadovšetko kašiel, choroby plúc. Nech sa nikto nezanedbáva a dá si donies. Orkény sirup lipového mádu, ktorý utišuje kaseľf zastavuje pluvanie krve, rozpúšťa šljajm, popravnje chuť k jedeniu a zvyšuje váhu te'a Vzorka vo vo vlaške 3 K, veľka fľaška 5 K, 3 fľašky franko 15 K. Objednať treba v Apoštol lekární. Buda-pest, József-körut 64. Sklad 76. I.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lačne perie na postel!
1 kg. sivé drápané 2 K, leďšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, akc snah biele, drápané 6 K 40 h. 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. — z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K. podhlavky 8 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovom dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezodpovedné návrat peňazí. **S. Benisch v Deschenitz číslo 826.** Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Lačne české perie.

5 kilo: nové tmavé driapané kor 9-60, lepšie 12 kor. Biele mákké, jak páper 18 kor.— 24 kor. Biele ako snah mákké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s ľobierkou franco; zamenenie a nazpät prijatie je pod tou vynnimrou dovolené jestli sa poštové ítraty vynahradia. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Cechy.)

Mnoho peňazi

usporí každý kto pri potrebe rozličných užitočných článkov a príležitostných darov každého druhu, pýta si mój hlavný cenník s 3000 vyobrazeniami, ktorý zdarma a franko na žiadosť každému ochotne pošle c. a k. dvorný zásielca

Hanns Konrad
Brüx číslo 1910. (Čechy.)

Na predaj

je majetok medzi Žilinou a Rajcom v obci Polusie (Trenčianska stol.), štvrt hodiny od železničnej stanice. Pozostáva zo 60 meríc výsevu v jednom kuse, k tomu dom s dvoma izbami, kuchyňa, maštale, šopa, ovčiaren, sýpka, komory humná s dvoma stodolami, stromová zahrada, dve lúky v humeniach, k tomu patriace obecne a účastinárske hory a pastvy v cene 13.000 zlatých. Po splatení dvoch trentín, jedna sa ponehá na splácky. Bližší vývod podá rychtár obce.

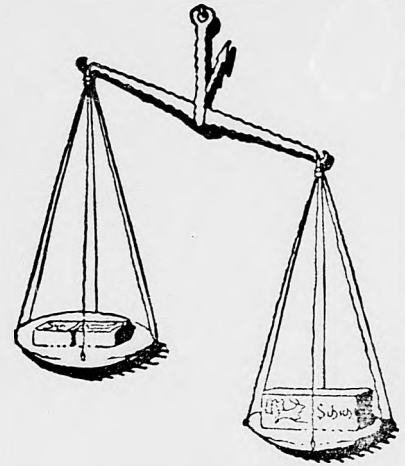
Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban
mechanika
v Budapešti Almássy-tér 14.

Obrázkový cenník na žiadosť zdarma.

Na dobrotu
cenu a
váhu

zvláštny pozor treba dávať pri kúpe a porovnaní mydla. Neni na svete mydla, ktoré by sa porovnať dalo s dobrými vlastnosťami

Schicht- mydla

Vyznačujú ho: čistota-sila prania a ceny.

Náhľadné karty z Východu

v umeleckom vyhotovení s podivuhodným složením farbi. Veľmi sa hodí k názornej vyučbe a pre sbierateľov. — S

najpeknejšími punktami Rimu, Indie, Egyptu, Palestiny, Stredozemného mora. Levanty a dalmatského pobrežia, ďalej s obrazmi z Orientu z ľudového života v sriadených

seriach 6 kusov franko pri poprednom zaslaní 55 halierov, 10 rôznych serií á 6 kusov = 60 kusov poštovou dobierkou K 4.50. — Objednanie najsprávnej je k prevedeniu na ostrízke poštovej psukázky.

C. a k. dvorný zásielca **HANNS KONRAD**
Brüx číslo 1908. (Čechy).

Hlavný cenník s viacej než 3000 vyobrazeniami na žiadosť franko a zdarma.

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kis-birtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od tarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou platí, tomu náš ústav s lacnou požičkou lahko môže pomôcť na jeno dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedý, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovani na pomoci je v každom ohlade. Ustav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.